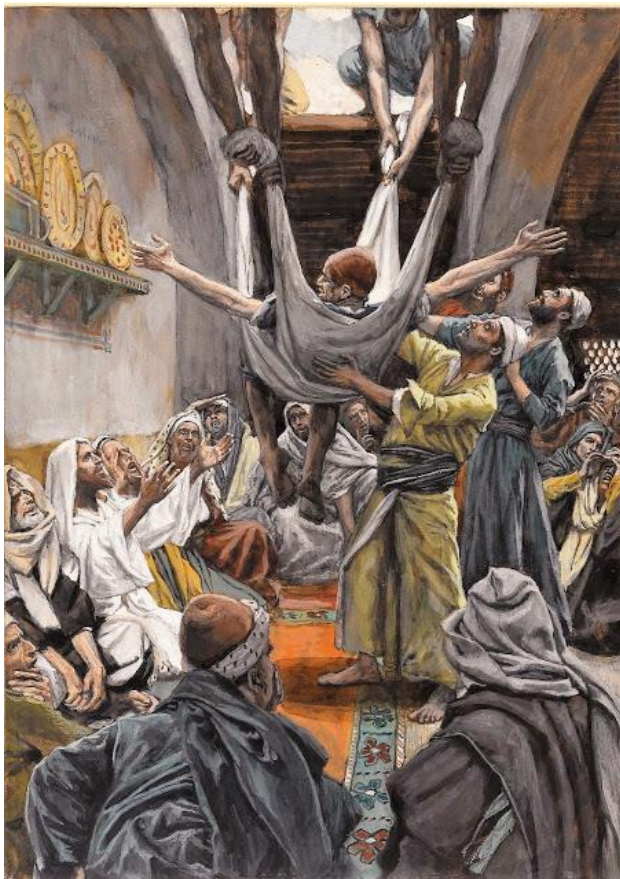

Nedělní úvaha (kázání) na text Markova evangelia v Lysé nad Labem, neděle Estomihi, 2. března 2025

**Ochrnutý muž spuštěný skrz střechu, James Tissot
(1886-1896), Brooklyn Museum (Zdroj tamtéž)**

žasli a chválili Boha: „Něco takového jsme ještě nikdy neviděli.“ (Bible, Markovo evangelium, 2. kapitola)

Přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium: „Naplnil se čas a přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangelium.“ (Bible, Markovo evangelium, 1. kapitola)

Uzdravení ochrnutého

Když se po několika dnech vrátil do Kafarnaum, proslechlo se, že je doma. Sešlo se tolik lidí, že už ani přede dveřmi nebylo k hnutí. A mluvil k nim. Tu k němu přišli s ochrnutým; čtyři ho nesli. Protože se pro zástup nemohli k němu dostat, odkryli střechu tam, kde byl Ježíš, prorazili otvor a spustili dolů nosítka, na kterých ochrnutý ležel. Když Ježíš viděl jejich víru, řekl ochrnutému: „Synu, odpouštějí se ti hříchy.“ Seděli tam někteří ze zákoníků a v duchu uvažovali: „Co to ten člověk říká? Rouhá se! Kdo jiný může odpouštět hříchy než Bůh?“ Ježíš hned svým duchem poznal, o čem přemýšlejí, a řekl jim: „Jak to, že tak uvažujete? Je snadnější říci ochrnutému: ‚Odpouštějí se ti hříchy,‘ anebo říci: ‚Vstaň, vezmi své lože a chod‘? Abyste však věděli, že Syn člověka má moc na zemi odpouštět hříchy“ – řekl ochrnutému: „Právím ti, vstaň, vezmi své lože a jdi domů!“ On vstal, vzal hned své lože a vyšel před očima všech, takže všichni

Vhodné je doplnit písní 326 či 352 a pokornou modlitbou žalmu 25. Skvělým doplňujícím textem je Izajášova zvěst o odpuštění (Iz 43,18-21.25) i Pavlův důraz na smíření s Bohem skrze Krista, který lze číst v jeho dopisech, např. 1K 1,22-23; Ř 5,11; 2K 5,17-19.

Vyprávěli jsme si již o tzv. Mesiášském tajemství, Kristově snaze nepoutat pozornost a veškerými slovy i činy vést nikoli k sobě, ale k Bohu. Tato Ježíšova snaha je charakterizována nejen jeho učením (kdy nás učí např. s Bohem mluvit), je charakterizována i jeho uzdravováním. V dnešním příběhu uzdravení je to více než zřejmé. Ježíšovým lékem je tu „odpuštění“ („odpouštějí se ti hříchy“), což není léčebný prostředek nemoci ale vztahu. Odpuštěním usmířujete, obnovujete vazbu, podáváte ruku. Zkuste si představit, že vám něco podobného řekne lékař, když mu vylíčíte své zdravotní komplikace. Docela bych tipoval, že ani váš vzájemný vztah lékař-pacient nebude poté nejlepší. Jenže tady není na jedné straně obyčejný lékař, ale všemohoucí Bůh. Však také ochrnutý bere v našem příběhu své lože a odchází, jakoby se nechumelilo. Jenže o to v našem příběhu zase až tak nejde. Obnovený vztah s Bohem může víc než „jen“ postavit na nohy. Přináší uzdravení, které u Marka můžeme překládat i slovem spása. Vztah k Bohu může uzdravit, může spasit. A série Ježíšových uzdravení nám v Markově evangeliu ukazuje souvislosti spásy, na uzdraveních si můžeme všimnout nejrůznějších detailů a souvislostí, které nějak ke spáse (tj. uzdravení, záchraně) vedou.

Sloveso „uzdravit“ či „spasit“ je v řečtině neodmyslitelně spojeno s předložkovou vazbou. Zkrátka se vždy myslí na to, „z“ čeho má být člověk uzdraven, či „od“ čeho má být zachráněn. Uzdravení je tak vždy nedílně spjato s rozpoznáním problému, pojmenováním nemoci či nebezpečí, které člověka ohrožují. Tak ostatně pracuje i lidská medicína, ve smyslu záchrany vztahu s Bohem jde ovšem o velmi podstatný detail. Ježíš tak jakoby vždy řešil, „od čeho“ má být člověk spasen, co brání uzdravení jeho vztahu s nebeským Otcem. Často jsou to zlé síly, resp. nečistí duchové, kteří člověka ovládají a jež je třeba vyhnat (Mk 1,21-28). V dnešním příběhu zase brání setkání s Kristem davy. Davy, přes které se není možné k záchraně dostat. Davy, které mohou představovat i církev, kde pro lidi není vidět Bůh. Pravda, možná je slyšet, protože k těm shromážděným davům promlouvá, ale osobní setkání, dotyk, to tu prostě nejde. Nepustí vás k němu. A pak je tu další překážka, a tím je tělesný handicap. Někdy prostě nemáte sílu se přes všechny ty lidi, mezilidské vztahové problémy, křivdy a partaje, dostat. Velmi často se pak otočíte, vzdáte to, jdete pryč. Ten ochrnutý se v našem příběhu také nemůže k záchraně, k setkání, k Bohu dostat, a to přímo fyzicky a reálně.

Na obě vnější překážky, na shromážděné davy i lidskou slabost, má však příběh znamenitý recept. Lidské přátelství, lásku k bližnímu, která je nesena vírou.

Rozumějte dobře, podpírat a nést nás mohou lidé i bez směřování k Bohu. Ale teprve ve víře se může doprovázení stát záchranou. Většina kázání se rozněží nad přátelstvím a oddaností těch čtyřech přátel nemocného, a skončí u charity, diakonie a humanity. Jenže ti čtyři nesli toho nemocného k Bohu. Ti čtyři věří, že setkání s Kristem může nějak pomoci, ti čtyři milují svého druha. A nezastaví se ani před škodou na majetku, ani před pohoršením...

Těžko si to představit, tu mazaninu či omítku sypající se z probourané díry na Krista, udivené pohledy, rozhořčení. Pravda, zároveň se umíme vžít i do role, kdy je nám tohle všechno jedno. Kvůli milovanému dítěti bychom také učinili ledacos. Tam, kde jde o utrpení bližního (a tam, kde jde o setkání s Bohem, dodává jakoby evangelium), jde všechno stranou. Ježíš nazývá ochrnutého *dítětem* a ty čtyři jeho druhy *věřícími*. Jejich víra je pak především vzpoura proti osudové danosti a neměnnosti, oni nejen důvěřují, ale projevují svým činem přímo jistotu, že je někdo, kdo dokáže zdánlivě neměnné skutečnosti (např. trvalé ochrnutí) změnit. My bychom možná s pojmenováním jejich motivace váhali, ale Ježíš nazývá tuto otevřenost (novým skutečným, Bohu) vírou, o které se tak zase něco dozvídáme. Minule jsme si říkali, že k víře je důležitá vnitřní čistota, osvobození od manipulace (nečistými duchy), nebýt ovládán jinými. Dnes si ukazujeme, že pro víru je třeba být otevřen novým věcem, nebát se riskovat posměch či odsouzení, a také - nebýt ve víře sám. Ti čtyři přátelé jsou důležití jeden pro druhého stejnou měrou, jakou jsou důležití pro svého bezmocného druha. Pro každého z nich je důležité, že na druhé straně té houně, u dalšího jejího cípu, stojí někdo další, kdo do toho jde také.

I další průběh událostí je jakýmsi mini-podobenstvím víry, byť Ježíšova slova působí zprvu jako vtip. Nemocnému se odpouštějí hříchy, o nemoci ale nepadne ani slovo. Ochrnutý zůstává prozatím na svém loži a nic nenasvědčuje zázračnému uzdravení. Tematizuje se víra. Víra jako Bohem nabízené odpuštění a člověkem přijaté smíření. Víra, která nepřináší automatické uzdravení těla, ale uzdravení vztahu s Bohem. Obtíže takového vztahu srovnává Ježíš s obtížemi ochrnutého člověka, jenž se má postavit na nohy. Na nápravu vztahu jsou potřeba dva. A Ježíš reprezentuje Boží ochotu, napřaženou ruku, otevřenou náruč. Nazývá to smířením. Ježíš se tu zároveň obrací k zákoníkům, které dráždí jeho vystupování ve jménu Božím. A dost možná je ještě víc provokuje jeho pojetí víry. Oni věří, že vztah k Bohu stojí především na dodržování Bohem daných pravidel. Skoro bychom řekli, že jejich víra je byrokratická, musí se

stanovit kvóty a pravidla. Ježíš říká, že víra stojí především na lásce. Upřímné, opětované, obtížné.

Zajímavé je, že tento rozhovor o víře se děje jakoby nad hlavami ochrnutého a jeho přátel. Marek nám nedává nahlédnout do výrazu tváře ochrnutého, který zůstává upoután na své lůžko. Nabízí nám ale pohled, jak nemocného vidí jeho okolí. Nepříjemně a archaicky nám v této souvislosti zní starověká myšlenka, ve které je nemoc chápána jako trest boží, jemuž se nelze vzpírat. Ten dotyčný patří v dané společnosti k osobě nepřijatelné, potrestané. Ale tak už lidé uvažují. Ve staověkých bájích byl sám patron lékařů Asklépios odsouzen Diem k smrti za své uzdravení nevyléčitelně nemocných. Je zajímavé, že lidé potřebují mít vždy nějakou skupinu společenských nepřátel, těch, které prý Bůh nemůže přijmout, protože jsou prostě nepřijatelní. A pokud se vrátíme k nemocem a chorobám, i dnes se taková starověká charakteristika nemoci jako spravedlivého trestu běžně používá. Veškerý ten důraz na zdravou stravu, pohyb, dodržování stanovených pravidel, to vše v nás i dnes vzbuzuje nedůvěru vůči nemocným. Vždyť lidé nesportují, zvyšují svůj cholesterol, stresují se... Že si za svou nemoc mohou sami, často konstatujeme s jistým zadostiučiněním. Podobně nakonec uvažujeme i o smrti. „Vždyť tu mohl ještě pár let být“, říkávame a podvědomě pátráme, kde dotyčný udělal chybu. Jakoby člověk měl své zdraví, ba svůj život, pevně v rukou; jakoby pravidla určovala něco tak pomíjivého jako život a dávala či brala právo k existenci. Tváří v tvář nicotnosti života naší planety uprostřed temného a zmrzlého vesmíru, tváří v tvář tomu, že ta stanovená pravidla přežití každých pár let měníme, je to vlastně absurdní.

Podobné myšlenky z nás nejen dělají hypochondry, ženou nás i k odmítání lidské dočasnosti, k vytěšňování smrti, která odhaluje veškerá lidská pravidla v nedbalkách. Nebylo tomu tak vždy. Naše krajina je prostoupena barokem a barokní smíření s lidskou smrtelností můžeme dodnes zahlednout na nejrůznějších místech. Patří k nim i překrásné Braunovy sochy dvou andělů, Anděla žalostné a Anděla radostné smrti. Zajedte se na ně podívat. Stojí uprostřed lesů mezi Lysou a Čelákovici a nedaleko svého tehdejšího zámečku je spolu s poustevnou nechal postavit hrabě Špork. Muž žijící v přepychu a dostatku. Přesto chtěl při svém pohledu z oken spatřit nejen poustevnu zvoucí k rozjímání, ale i dvě sochy znázorňující smrt a dvojí způsob vyrovnání se s ní.

V naší době se se smrtelností nechceme konfrontovat. A těžko se nám dnes uvažuje o Bohu jako všemohoucí síle, která nezasahuje. Nepomáhá. Nemyslíme si sice, že by Bůh nemocemi či smrtí trestal, nicméně jeho dobrota i samotná existence jsou nám otázkou. K podobnému uvažování zní nyní Ježíšovo jasné slovo. Bůh stojí na straně nemocných. Stojí na straně lékařů, na straně Ježíšově, na straně těch, kteří s nemocí bojují, ať už si za to mohou či nemohou sami. A v evangeliu můžeme zahlédnout i to, že Bůh je mocnější než nemoc, ba i smrt. V Ježíšově podání není Bůh nad vši lidskou bídu, křehkost a smrtelnost povznesen. Jeho přítomnost a pomoc je ale vidět jen ve vztahu. Ve víře. Je skrytá a přece pevná, jak může být v obdobných vztazích skrytá a pevná vzájemná důvěra manžela a manželky nebo třeba rodiče a dítěte; důvěra, že jeden druhého nikdy neopustí a nenechá na holičkách. Bůh může navíc své partnery, své děti, doprovázet i tam, kam člověk člověka doprovázet nemůže. Je však potřeba se Božím dítětem, Božím partnerem, stát.

Ochrnutý si nakonec bere své lože a odchází. Nikoli proto, aby se potvrdila jeho nemoc jako Boží trest, který mu byl odpuštěn. Děje se tak téměř mimochodem, jako důkaz Ježíšova zmocnění nabízet v Božím jménu usmíření, vztah, víru. Teprve ve vztahu s Bohem bude mít ochrnutý trvalejší naději, než jakou přináší jeho zázračné uzdravení; to je v kontextu lidské smrtelnosti stejně jen dočasné. Díky jeho příběhu ale nemusíme pochybovat o Boží vůli. Bůh je nepřitelem lidské nemoci. Fandí těm, kteří v boji s ní nekapitulují, a to ani před „nepřekonatelnými“ překážkami. A byť by při tom padla nejedna střecha, váží si lidské solidarity a víry, ve které neseme jeden druhého do vztahu s Bohem, ke smíření či spáse.

Modlitba (Ž 25): Hospodine, pamatuj na svoje slitování, na své milosrdenství, které je od věčnosti. Nepřipomínej si hříchy mého mládí, moje nevěrnosti, pamatuj na mě se svým milosrdenstvím pro svou dobrotivost, Hospodine. Pro své jméno, Hospodine, odpusť mi mou nepravost, je velká. Obrat' ke mně svou tvář, smiluj se nade mnou, jsem tak sám, tak ponížený. Mému srdci přibývá soužení. Vyved' mě z úzkostí. Dej mi poznat svoje cesty, Hospodine, uč mě chodit po svých stezkách. Veď mě cestou své pravdy a vyučuj mě, vždyť jsi Bůh, má spása, každodenně skládám svou naději v tebe. Amen.

Žalm: Dobrořeč, má duše, Hospodinu, celé nitro mé, jeho svatému jménu! On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, vykupuje ze zkázy tvůj život, věnčí tě svým milosrdenstvím a slitováním, jak je vzdálen východ od západu, tak od nás vzdaluje naše nevěrnosti. Jako se nad syny slitovává otec, slitovává se Hospodin nad těmi, kdo se ho bojí. On ví, že jsme jen stvoření, pamatuje, že jsme prach. (Ž 103)